

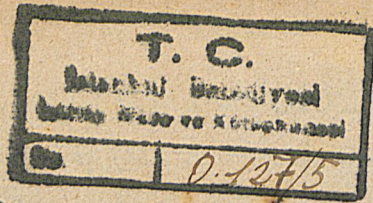
نومرو : ۱۰۱

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تله فون نومروسی : ۸۶۵
" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

حریت فکریه یه خادم

نجشبنه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الہامی صفا

۱۰ نیسان ۱۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارم

بیسمارک بوسوزلردن مرادی « آلمان مکتب معلمری
 محاربه ایتدیلرده آنک ایچون فرانسلرله غلبه ایتدک ،
 دیمک اولدینی صورتنده اکلایه جق قادار صافدل دکلز.
 آلمان مکتب معلمری آلمان خلقی آره سنده هر نوع
 علوم مادیه و معنویه یی نشر و تعمیم ایله بونلرک آره سندن
 طور اقلرک آلتندن دیر باقیر قورشون ، قلا ی ...
 و سائر معاندی بولوب چیقاران عالملر ؛ بونلری فی صورتده
 ایشله یوب طوب ، توفک ، سونکو ، سفن حربیه ... یا به جق
 فی اوستلر ؛ دکرلری ، قاره لری و هو الری تبعله انلرک
 تابع اولدقلرینی قوانینی کشف و تعیین و دکل یالکزر المانیانلک ،
 حتی فرانسه نلک بیله خریطه لرینی یا یوب باصمش عالمریتیشد .
 یردی . المانیانلک یی غلبه لق ، فقط زراعتیه قسماً
 آلوریشلی بر مملکت خلقلک ییه جکنک قسم اعظمی
 کندی طور اغندن استحصال و بویله جه هم اقتصادی
 همده سرستیسینی تأمین ایدمک بر چوق زراعت
 ماکینه لری ترسیم و اعمال ایدن و فنون عالیه متبحرلری ؛ دنیاده
 مدنی اوله بیلمک ایچون مطلقاً صنایع قیه یه احتیاج
 اولدیغه ایمان ایدوب بونی تأمین ایچون . معماری ،
 شمندوفر مهندسلکی ، چیفتجیلکدن طوتکیزده تا قو .
 ندیر جلیق ، طاشجلیق بویاجلیق و سائر کبی هر درلو
 صنایع ایچون فی اوسته و عامللر یتشدر دکرلرندن طولایی
 عموم المانیالی ملتی ، المان مکتب معلمریته مدیون شکراندر ،
 بیسمارق ، بونلری سوبیله مک ایسته مشدر . فی الحقیقه
 بوقادار علمایه و بوقادار فنون و صنایع عالیه صاحب ذواته
 مالک اولان مللک افرادندن قسم اعظمک بیوک بروقوف
 و معلومات صاحب اولمه س طبعیدر . عجبا قرال ویله لم
 ایله پرنس بیسمارق و جنرال مولتکه بویله بر خلقلک معاوتندن
 محروم اولسلر ایدی اوغلبه و ظفر و سائطنی احضاره
 مقتدر اوله بیلرلری ایدی ؛ عجبا مشار و مومی الیه مک
 قوه الظهری اودرجه علمیه و فیه یه مالک بولمسه ایدی ،
 پروسیه و بتون آلمانیا ایچون بر حیات و نملات مسئله سی
 اولان فرانسه یه قارش ی غلبه یه موفق اوله بیلرلری
 ایدی ؛ شاید عاقبتی دوشونیلیمه رک اوله جرأتده بولنسلر
 ایدی ، اونیجه عظیمه مسعودیه موفقیت ممکن و میسر

و یا حسابلرینه قیده و ارزو ایدنلره صندوقلر ایجارینه
 و هر نوع شرکتلرک کار و ضرری اصحابنه عائد اولم اوزره
 حصه سندات ی و تحویلاتنک اجرت مقابلنده موقع تداوله
 وضعنه و قویونلرک تأدیه سنه دلالت ایتدک ، و بومعاملاتی
 اجرا ایچون مؤسسات مالیه و اشخاص ایله مقاولات
 مقتضیه یی عقد مآذون ، در .

بانقه نلک سرمایه سی اوچنجه ماده موجبجه بش یوز
 بیک عثمانی لیراسی اوله جق ، و بویاره حصه سندی
 اخراجی صورتیله تدارک اولنه جقدر .

دردنجه ماده موجبجه حصه سنداننک نامه محرر
 و اصحابنک مسلم بولنسی حقنده کی قید بانقه نلک عالم اسلامه
 ایضا ایدمک چی خدمتک اهمیت یی کوستردیکی جهته بزم
 بوراده یا به جعفر شی موفیقی تمیدن عبارتدر .

محمد زکی

آدم یتشدر مک

برملتی ، ممکنکی احیا و اصلاح و موجودیتی محافظه
 ایدمک اولری ، آدم لری اوصاف مخصوصه یی حائر
 آر و آدم لری چوق اولان ملت ، هر نه قادار بک چوق
 دشمنلر ایله احاطه اولنمش ؛ و بک بیوک طالعزلکله
 معروض قلمش اولسه ده ، اوآرلر و آدم لر همه حال
 بر جاره بولوب اولملتی احیا و اصلاح ایدرلر . اوللری
 بر مملکتک اصلاح و احیاسی او مملکتک رجل و یار جالندن
 بکلنمک معتاد ایدی . فقط ، بزم کبی هر کسی ده فرقه
 و از مشدرکه ، اودور آرنق کچمشدر . برملتک لا اقل
 نصفی اوصاف مخصوصه یی حائر اولدجه اولملت ایچون
 بقا و موجودیت صولک درجه ده مشکل . بونک بویله اولدیغی
 بوندن قرق درت سنه اول پرنس بیسمارق « وهرساری »
 سراینده ایراد ایتدیکی نقطله عالمه اعلان ایتدی .

آلمانیا ملل متحده سنک فرانسلر اوزرینه اولان
 اوغلبه عظیمه سنی آلمانلرک مکتب معلملرینه مدیون
 اولدیغی سوبیلرین ، و بوحقیقت جدیدی دنیایه ایلمک
 دفعه رسماً اعلان ایدن بیسمارق دکل ی ایدی ؛ بزبوکون ،

علم حکمت و کیمیا نیک برنجی در حده کی قوانین و حقایق
او کر نمیدن تطبیقات میخانیکه و یا خود استحالات کیمیوه
درسی آلفه جالشمه سی کی .

الحاصل، بوکون بر و بار قاچ مقتدر فاضل کیمسه نیک
صرف جاهل بر قومی بر نتیجه موفقیتبخشایه ایصالی
ممکن دکلدر .

اگر بویله بر امل بسله نیور ایسه ، او بر قاچ عالم
و مقتدر کیمسه لیک سوزلرخی ادراک و تعریفلرخی بر نتیجه
مادییه ایصال ایده جک آدم لیک عددینی تزید ایتک ،
یعنی ملک لا اقل ربغی اوحاله کتیرمک ، آدم یتشدرمک
لازمکلیر .

آدم یتشدرمک ! همده جوق مقدارده یتشدرمک .
فقط بونه قادر مشکل بر ایش ، خصوصیه بزده . انسان
بومسئله بی درین دوشونوب تحلیل ایتک جالشدقچه باشی
دونیور ، کوزی قرار بیور . دوشونجهیه دوام ایتدجکه
مخوف بر کابوس تأثیری نمحتده بولنیور .

بکی ! نه ایچون بزده ده آدم یتشدرمک ممکن اولماسین ؟
ایسته سؤال وایسته جواب :

اولا — ۱۸۴۰ سنه سی ایله ۱۸۷۰ سنه سی آرمسند
آلمانیا ملتی یتشدرین مکتب معلمری کی معلملر بوکون
بزده یوق !

ثانیاً — بو معلملرک یتشدرلرله سی ایچون (خلق
طلبه بی دیمه یورم) وسائط ، اصول ، تثبیت حتی طالب
یوق !!

ثالثاً — بو یوقلقلره مقابل او قهر اوله سی لایقیدی ،
اودوچار اولدیغیز فلا کتیری اونوقماقی وار . هم اوقادار
وارک کیمسه بو بدبختینک بزده موجود اولدیضک فرقدیه
بیله دکل . اوقادار درین اوقادار کثیف لایقیدی ، لا ابالیلک ،
فلا کتدن عدم انتباه وارک : هر کیمه بز بویله خسته لقله
معلولزه دیسه گز ، او خسته لنک یالکز سزده اولوب ،
کندیسنک صاب صاغلام اولدیغنی سویله یور . و بودوشو -
نجه سنک اصابتی حقنده ذره جه تریده دوچار اولمیور .

رابعاً بر مکتب یایوب ، بر قاچ معلم نمین ایتدکی ،
و بر قاچ کتاب و خریطه وضع و بر قاجده طالب بولدقنی ؟

اوله بیلیرلرمی ایدی ؟ بوسواله بلا تردد خایر ، بیک کره خایر
دییه جواب و بر بیکز المانیایی اعلایه دلاله ایدن ارکان نلته نیک
او جنجیلی اولان جنرال مولتکه بر زمانلر بزم خدمتمزده
بولنش ایدی . بزاوندن نه منفعت استحصال ایده بیلدک ؟
هیچ . بزاوندن مستفید اولقی دکل منافعمزنی تأمین
ایچون ایستلمدیک و صورلمدینی جالده و بر دیک نصابی
قبول ، و اراده ابتدکی طریق بیله تعقیب ایتدک . حتی
رد ایتدک ، تحقیر ایتدک . استخفاف ایتدک . زیرا
منفعت و مضرتیزی فرق ایده جک بر حالده دکل ایدک .
اونک بزه اراده ابتدکی خط حرکتک تأمین ایده جکی
موفقیتی کوره جک کوزه مالک دکل ایدک . جاهل ایدک
نه ظلمزه ، نه صنعتزبناء علیه نهده احاطه و وقوفز وار
ایدی . تسبب محاربه سنده قوماندان حافظ پاشانک ارکان
حربیه هیئت المانیای خلقی آرمسندن منتخب ذوات درجه سنده
معلومات و وقوف صاحب اولسر ایدی ، مولتکه نیک اراده
ابتدکی حرکات حربیه بی قبوله قوماندانی اجبارا برتری
ایدی ؟ البته ایدرلر ایدی .

آلمانیا ده بوتون قاریه ری آناسنده مولتکه نیک بر دیک
ایکی اولماز ایدی . هر ضابط ، هر جنرال تصادف ایتدیک
مشکلی ایچون مولتکه به مراجعت ایدر و آنک رأی
و مطالعه سی صورار ، قبول ایدر و اجرا ایدر ایدی .
او بر داهی ایدی . و او دهایی کندیسنی بر عسکرک کال
نحسر ایله کوزله دیک ارکان حربیه عمومیه ریاسته سوق
ایتدیک کی بودنیاده یک آز جنرال نصیب اولان عظیم ،
مهیّب ، بر موفقیته نائل ایتدی . عجباً مولتکه بزده ایکن
بوده هانی حس ایتش ، اکلانش بر کیمسه مز واری
ایدی ؟ بوده یک شهبان .

بزه یالکز مولتکه کی کلدی ؟ دهانجه مولتکلر
کلدی . دهانجه « آمیرال سلاید » لر کلدی ، بزهیچ
برندن استفاده ایده مدک . نه ایچون ؟ اونلردن استفاده
ایده بیلیمک ایچون علماً و قفاً حاضر دکل ایدک . طبق
حساب و هندسه مبادیسنی تماماً و لازم اولدینی قدر
اوکره نمیش بر کیمسه نیک قاضی معلمندن ؟ هندسه
حلیه خواجه سندن اوطالی علمری اوکر نیک جالشمه سی ؟

بناءً عليه مذکور مکتب عالی عسکری ایکنجی
براعلان دها نشر ایده رک طلبه ناهزدی دعوت ایتدی.
بودفعه ۲۰۰ دن زیاده طالب ظهور ایتدی. بونلردن
آنجق سکرز چوجق حسابدن و مبادی هندسه دن برآز
قدرت کوستره بیلدی.

مهندسک تحصیل ایچون اسویچره مکتبلرینه کیدن
تورک طلبه دن یک چوغنک محضا حساب و هندسه ده کی
عدم اقتدارندن طولانی موفق اولامیه رق او مکتبلی
ترک ایتدکلری، و حالو که بلغارستانک عین درجه ده کی
مکتبارندن کن عین سنده کی چوجقارک موفق اولدقلری
«اقدام» غزنه سنده اوقومش ایدم. اگر حساب دنیلن
معرفی تدریس ایدن معلملر اوقوندقلری درسی بیلور
ایسه لر، طلبه لرینه اوکره تمه لری ناصیل اولور؟..
دیمک که خواجهر حساب بیلیمه یورلر.. یا خود بیلورلر،
فقط تعلیم ایده میورلر. هر نه ایسه بونک ایکسی ده بر قاپی به
چیقار. فقط بوراده اک طوعری شی معلملرک حساب
بیلیمه دکلریدر. اوپله یا؟ بومعلملر بوگون تدریس ایدیلن
حسابی بر اوروپا مکتبنده کنیدیسی تحصیل ایتامش و یا خودانی
برصفده بولنه رق مقتدر بر معلمک طلبه به نه صورتله حساب
اوقوندیغی عریض و عمیق کورمه مش ایسه، فصل بیلسون؟
نصل اوکره نسون؟ کتابلر معلملر ایچون بر دلیدر.
کتاب اوقومقله معلم اولق ممکن اولسه ایدی، هر کتاب
اوقویان معلم اولور ایدی. حالو که بعض اوروپایی معلملر
ایله علم حساب اهلندن ایشیدوب کوردیکمه نظر آ بوگون
اوروپاده، باقه لرده بیوک تجارتخانه لرده، هندسه خانه لرده
خریطه دائره لرده و.. الخ هیچ بر کیمسه قلم و کاغذ
ایله، لغارتمه جدولی و سائر استعمال ایده رک حساب
یا بیه یور. حساب یا بقی ایچون درلودرلو ماکنه لر، متحرک
کوپریلی تحتلر و سائر و سائر ایجاد ایدلشد. بونلر
واسطه سیله بیوک بر مبلغک اوزون مدتی فائز مرکبی
بر دقیقه ده حل اولنیور. غایت قاریشیق اوزون بر جبر
مسئله سی آرزمانده همان یاپیلور.
فقط بوما کینه لری استعمال ایده جک اولانلر اولا
مکتبلرده مکمل حساب اوکره نمش اولمیدرلر. یوقسه
بنه برایش یاییلاماز.

آرتق هر شینی اولمش بیتمش، هر شینی اوکره نش عد
ایدیلور. آرتق طلبه کنیدلرینه، ابوی بی اولادلرینه،
خضم اقربا منسوبینه، مسلک انتخاب و تمیینه باشلایور.
چوجق ملکیه مهندسی می اولسون؟ یوقسه بیوک بر
تجارتخانه می آچسون؟ مطبوعاته فنا مسلک دکل، الحمدلله
چوجق قلمندن کان داملا یور. باق او نه کوزل یازی.
فقط خارجه نظارتی قلمی طورور ایکن، آرتق بوگون
مودادردیه سزده چوجق بقال چراغی یا بقی ایسته یورسکرز.
بر قاق سنه قلمه دوام، صکره سفارت کاتبی، آرقه سندن
سفیرک. آکلا یور میسکرز؟

کرک حکومت مکتبلرنده و کرک خصوصی مکتبلرده
لسان تورکی می، لسان عثمانی می؟ نه ایسه اوپله بر لسان
اوقود بیورز، بدی سکرز سنه تحصیلدن حتی بر قاق سنه
بعض قلملرده ممارسه دن صکره طالب عقله و یا دماغه
کن بر فکری و یا خود بروقه بی سربسته، طوغری بجه،
اوقویانک سهولته آکلا بجه جی وجهله کاغذ اوزرینه
قویه میور.

حساب یا خود علم حساب اوقود بیورز. طلبه درت
بش سنه تحصیلدن صکره واحد قیاسلر ایله کسرلری
بیلیمور. اک عادی بر حساب مسئله سی، اعمال فکر
ایدک تنظیم و حل ایده میور.

یکن سنه مکاتب عالی عسکرینه دن برینه یکر می طلبه
قبول ایدیه جکدی. [۱۲۰] بی متجاوز طالب ظهور
ایتدی. بو چوجقارک اکثری مکاتب رشیدی بی اکمال
ایتمش و مکمل حساب کورمش اولدقلری سوبیلورلر
ایدی. حسابدن اجرا ایدیلن عادی مسئله لر دن مرکب
بر امتحانده یالکزر بر کشی، آکلا یور میسکرز یالکزر
۱۲۰ ده بر چوجق، موفق اوله بیلدی.

دیمک که مکتبلرده علم حساب دیه اوقودیلان
اورفردن مرکب بیلکی، یا خود درس لر، اوروپا مکتبنده
اوقودیلان دکل حتی استانبولک موسوی مکتبلرنده
تدریس ایدیلر و اسمنه «آرتیمه تیک» دنیلن درس دکل..
بوهر حالده بزه مخصوص بر علم حساب که آنکله هیچ
بر مسئله حلی ممکن دکلد.

بر معما تصویری جائز می‌در؟ . بو سؤاله بر جوق ادبیات
متخصصی اوت جوابیله مقابله ای‌دیور .

فی الحقیقه، البوم شکسپیره-اسناد ایدیلان آئاردن براییکی باشقه
بر قلمدن چیقماق احتمالی وارد خاطر اوله‌بیله جک بر ماهیتده دره
دیگر جهندن، مؤلفنک ذکای فوق‌العاده سنه، معلومات سیاسی-سنه،
تربیه اجتماعی-سنه دلالت ایدن بو آثار ایله تاریخک بزه ترجمه
حالی اوکرتدیکی سرسری، جاهل، حتی سفيه و سفیل بر
شکسپیر آرمه‌سنده بر مناسبت و ملائمت کوریله‌میور .

شکسپیرک حقیق ترجمه حالته اطلاعاتده کی مشکلاتی ایلک
دفعه اوله‌رق کوسترن ذات « ادوارمالون » در (۱۷۹۰) .
شکسپیره اسناد ایدیلان آثار بدیعته شکسپیرک بیوک مفتونی شاعر رقیق
« قولریج » بو بدایک، تاریخک کوستردیکی جاهل، غیر
طبیعی و غیر مطرد بر دهانک محصول اولدیفنه بر درلو قائل
اولقی ایسته‌مدی .

او حالده، (مرکز ارضده کی آتش کبی عمیق و حار
اولان ایتالیان شاعری « دانت » مقابل دهاسی ضیای شمس
کبی ساکن و فقط واسع اولدینی آئاردن منجلی اولان دنیانک
او ایکنجی کبیوک شاعری کیمدر؟ . اوروپا عالم خرسینایسنک
حیات داخله‌سنی، حیات درونی-سنی تجسم ایتدیرن ینه او
« دانت » مقابل حیات خارجیه‌سنی تجسم ایتدیرن دیگر دهانک
اسمی نه‌در؟ .)

۱۸۵۷ سنه-سی آمریقالی برعالم، ابونی شکسپیره بر اقلیمق
ایستیلیمین بو آثاری « شانسه‌لیه باقون » اسناد ایتدی . فقط
« باقون » ک آثار فلسفیه‌سیله، کندیلرینه بر صاحب، بر مؤلف
تخری ایدیلن دیگر آثار آرمه‌سنده اسلوباً، حساً، فکراً بر
مشابهت کوریله‌من . او حالده؟ . او حالده، « باقون » ک
کنابلینک فصل باشلری ترین ایدن بعضی رسملر . اورتومانلر
ایله شکسپیرک آئارنده کی بعضی شیفره و روموزادن استنباط
احکام قضیه‌سی میدانه چیقاریلور! . طفلانه و ضعیف بر
وثیقه! . معافیته بو دلایل بر جوق طرفدار قزاندی
و زمانزه قدر نظر اعتباردن تمامیه اسقاط ایدیله‌مدی . بو
ذواتک فکری شو مرکزده در: معلوم اولدینی اوزره .
شکسپیرک تیاترولرنده بعضی صحنه‌لر واردرکه مؤلفنک سرای
اصول وعاداته، آداب و مراسمنه وقوف تامنی کوسترنر .
حالبوکه المزده کی ترجمه حالته نظر آ شکسپیره بو یوله برووقفک
وجودی مستبعد کوریلور . بناء علیه‌عین دورک ارباب ذکاسی
میاننده آنجق « باقون » نظر دفته چارپار . شو قدر وارکه
باقونک موقع رسمیمیسی، بر طاقم مؤاخذات و تبقیداتی
حاوی اولان آثاره امضاسنی وضع ایتمهک مانع ایدی . اونک
ایچون بر نام مستعار قولالمنقه مجبورت حسن ایتدی .

فقط بو بر احتمال بعیددر . ضعیف بر قضیه منطقیه‌در .
هیچ بر صراحت قطعیه، غیر قابل رد بر دلیل تشکیل ایتمز .
دیگر بعضی ذواتده مبحوث عنه آثار متروکه‌نک ابوتی

والحاصل بزمکتبیلر بمزده طلبیه حساب اوکره تیوروز
دیه‌کندی کندیمزی آلداتیوروز .

شمدی صورارم . بو حالده بولونان مملکتده ناصل
علم و فن آدمی یتیشه‌بیلر؟

کوچک، بیوک بوتون مکتبیلر بمزده هندسه اوکودیوروز .
کوچک مکتبیلری اتمام ایدن جوجقلمر، هندسه‌نک
نه ایچون قولالاندیفنی بیلمدیکی کبی، یوکسک امتحان
ویرنلرده بر دأثره یاخود مکعبی بالعمل مساحه ایده‌رک
مساحه سطحیه وجسمیه‌سنی تعیین ایده‌میور .

فنونک بوندن بر آردها یوقاریسی ایسه، نه کوچک
ونده بیوک مکتبیلرده ذاتاً تدریس ایدیله‌یور . فی الحقیقه
بر جوق بیوک و یوکسک مکتبیلرک پروغراملرنده بر جوق
بیوک و یوکسک علم و فنلرک اسملری کوریلور . و تدریس
ایدیلور . فقط نه بو علملری تدریس ایدن معلملرونده
تدرس ایدن طلبه بالاخره او علملری تطبیق ایده‌منلر،
ایده‌میورلر، معلم انتخاب ایتدیکی کتاب نه دیور ایسه،
اونی طلبیه سویله‌یور . ایشته بو قادار، ایلریمی یوق .

بونقایصک باشلیجه اسبابی ایسه، خلقی، جوجقلمری
تعلیم ایده‌جک معلم بولمه‌ماسیدر . بزه، ایلریده کرک
اقتصادیایده، کرک جنک وجدالده بر مظفریت تأمین
ایتمک و بونی اعلان ایچون سویله‌جک بر نطق ائانسانده،
پره‌نس بیسمارق کبی « ایشته بزو مو فقیاتی مکتب معلملرینه
مدیونتر » دیمک اوزره شمدیدن، هرشیدن اول معلم
یتشدر مکه چالشملی تر .

صحنه سرمد

« شکسپیر ، مسأله‌سی »

عالم ادبیاتده آره صره بر شکسپیر مسأله‌سی چقار؛ بر
خیل قیل و قالی موجب اولدقندن صوکره، فقط حل اولنه‌مادن،
بر مدت موقته ایچون قیایبر؛ بر آرزوکره - بکی بر وقعه
ظهورندن طولانی دوچار نقض اولقی ماهیتده بولنان محکمه
حکملری کبی - بر حادثه جدیدته مکیدانه چیقارلمسبله تکرار
علوللر .

عجبا، یونان قدیمک، خرافات ایچنه قاریشان شاعر مشهوری
« اوسر » ک حیات کی شکسپیرک حیاتنده‌ده بر سر، بر مبهمیت،